

Dr n. med. Jarosław Kuna
Kierownik Medycznego
Laboratorium Diagnostycznego

Dr n. farm. Sebastian Wójtowicz
Zastępca Kierownika Medycznego
Laboratorium Diagnostycznego

Przygotowanie do badań mikrobiologicznych

Instrukcje dla pacjenta

Centrum Onkologii
Ziemi Lubelskiej
im. św. Jana z Dukli

Lublin, 2025

PRZYGOTOWANIE DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

- instrukcje dla pacjenta

1. Pobieranie wymazu z gardła/migdałków/jamy ustnej/nosa/języka
2. Pobieranie płwociny na posiew
3. Przygotowanie do pobierania materiału w kierunku gruźlicy
4. Pobieranie moczu do badań mikrobiologicznych

1. PRZYGOTOWANIE DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH WYMAZY Z: GARDŁA / MIGDAŁKÓW / JAMY USTNEJ / NOSA / JĘZYKA

Zalecenia ogólne: wymazy należy pobierać na początku zakażenia (w momencie objawów klinicznych), bez stosowania antybiotyków, co najmniej 5 dni po zakończonej antybiotykoterapii, rano, na czczo, po przepłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą, dla uniknięcia sputkiwania bakterii bytujących na powierzchni migdałków i/lub błonie śluzowej gardła, przed umyciem zębów (pasty do zębów zawierają substancje antybakteryjne, co może zafałszować wynik badania), po wyjęciu protez zębowych. W przypadku, gdy powyższe warunki nie mogą zostać spełnione, wymaz można pobrać co najmniej 3-4 godziny po ostatnim posiłku lub myciu zębów, jednakże wartość diagnostyczna tak pobranego materiału jest znacznie mniejsza.

Wymaz z języka: Materiał pobierany jest z miejsc zmienionych chorobowo. Przed pobraniem nie stosować środków przeciwbakteryjnych i/lub przeciwgrzybiczych w postaci płukanek i maści, nie płukać jamy ustnej.

Wymaz z nosa: Materiał pobierany jest bez względu na porę dnia. Co najmniej 2 godziny przed pobraniem wymazu nie stosować środków przeciwbakteryjnych lub innych leków w postaci kropli i maści do nosa.

2. POBIERANIE PLWOCINY NA POSIEW

UWAGA! Wieczorem, w dniu poprzedzającym oddanie materiału (płwociny) do badania należy usunąć z jamy ustnej ewentualne dostawki czy protezy zębowe. O występujących zmianach na śluzówce jamy ustnej należy poinformować pielęgniarkę. Materiał do badania należy odkrztusić w dniu badania, rano, na czczo.

Instrukcja: Przygotować jałowy pojemnik i opisać go imieniem i nazwiskiem. Umyć dokładnie zęby, a następnie kilkakrotnie przepłukać jamę ustną przegotowaną wodą. Trzymając pojemnik za podstawę (bez dotykania obrzeża i wnętrza) odkrztusić porcję płwociny. Jeżeli

odkrztuszenie jest obfite, najlepiej odkrztusić do pojemnika drugą porcję (ślina nie ma wartości diagnostycznej). Pojemnik należy dokładnie zamknąć i niezwłocznie przekazać pielęgniarce (Punkt Pobrań). Jeżeli jest to niemożliwe, plwocinę należy po pobraniu oziębic do temp. +4oC i transportować w schłodzonym pojemniku.

W przypadku trudności z odkrztuszeniem i uzyskaniem odpowiedniej ilości plwociny, 1-2 dni przed pobraniem materiału należy stosować u pacjenta środki wykrztuśne, a w dniu pobrania można zastosować dodatkowo nawilżanie, nebulizację mieszaniny (około 25 ml) zawierającą glikol propylenowy lub 3-10 % roztwór soli fizjologicznej, fizykoterapię klatki piersiowej (oklepywanie) - po konsultacji z lekarzem.

3. PRZYGOTOWANIE DO POBIERANIA MATERIAŁU W KIERUNKU GRUŹLICY

Wymagania: Do diagnozowania gruźlicy najlepiej pobierać materiał przed włączeniem leczenia przeciwpłucnego i antybiotyków nieswoistych. Materiał należy traktować jako wysoce zakaźny. UWAGA! Materiały kliniczne należy pobierać w możliwie największej ilości, do jałowych, szczelnych pojemników.

Pobieranie plwociny: w przypadku materiału pobieranego w warunkach domowych pacjent powinien zachować wszelkie środki ostrożności tak, aby nie narażać domowników na potencjalne zakażenia, plwocina powinna być odkrztuszana: -rano, -na czczo, aby nie zawierała resztek pokarmu, -po umyciu zębów i dziąseł, -po wyjęciu protezy zębowej, -po przepłukaniu jamy ustnej letnią, przegotowaną wodą, odkrztuszanie powinno być wykonywane prosto do przytrzymywanego przy dolnej wardze jałowego pojemnika tak, aby nie zanieczyścić jego brzegów i zewnętrznej powierzchni.

W celu odkrztuszenia plwociny należy: - wziąć głęboki oddech, - na chwilę wstrzymać oddech, - odkrztusić głęboko i energicznie na wydechu, - odkrztuszać do pojemnika przytrzymując go przy dolnej wardze i uważać, by nie zanieczyścić jego zewnętrznej części; po odkrztuszeniu pojemnik należy natychmiast szczelnie zamknąć, - jeżeli występują problemy z odkrztuszaniem należy odetchnąć kilka razy i wstrzymać na chwilę oddech. Kilukrotne powtórzenie tej czynności może wywołać odkrztuszenie.

Należy pobrać 3 próbki (3- 10 ml) do osobnych, jałowych i szczelnie zamykanych pojemników przez 3 kolejne dni, po odkrztuszeniu pojemnik należy natychmiast szczelnie zamknąć, materiał przechowywać w lodówce w temp. 2 - 8 °C przez 3 dni lub w temp. 18 - 25 °C do 2 godzin.

UWAGA! Należy pamiętać, że odkrztuszanie plwociny grozi rozprzestrzenianiem się zakażenia i najlepiej jeśli jest wykonane w

przeznaczonym do tego celu pomieszczeniu - z dobrą wentylacją i lampą UV. Należy również pamiętać o zachowaniu szczególnych zasad higieny.

4. POBIERANIE MOCZU DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH MĘŻCZYŹNI I KOBIETY

Mocz do badania mikrobiologicznego powinien być pobrany rano (pierwszy poranny najlepiej w godzinach 6-9), a jeżeli jest to niemożliwe, to powinien być oddany po 4 godzinnej przerwie.

Tylko w przypadkach uzasadnionych dopuszczalne jest pobranie moczu niezależnie od pory dnia-należy o tym poinformować pracownika Punktu Pobrań.

Materiał należy pobrać przed włączeniem antybiotykoterapii. W przypadku stosowania leków przeciwdrobnoustrojowych należy to zgłosić (jaki antybiotyk i od kiedy jest zażywany). Mocz należy pobrać przestrzegając poniższych zasad: Zaopatrzyć się w jednorazowy, jałowy pojemnik (dostępny w aptekach). Umyć ręce bieżącą wodą z mydłem i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.

Dokładnie umyć okolice krocza i cewki moczowej bieżącą wodą z mydłem, osuszyć jednorazowym ręcznikiem:

- **U mężczyzn:** Po odciągnięciu napletka, dokładnie umyć okolice cewki moczowej, spłukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.

- **U kobiet:** Dokładnie umyć okolice krocza, jedną ręką rozchylić wargi sromowe odsłaniając ujście cewki moczowej, umyć okolice cewki, spłukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.

Uwaga: Zachować kierunek mycia i osuszania: od ujścia cewki w kierunku odbytu. Jałowy pojemnik otworzyć przed samym pobraniem. Pobrać mocz z tzw. środkowego strumienia. Pierwszą partię moczu oddać do toalety, drugą część moczu, nie przerywając strumienia oddać bezpośrednio do pojemnika, maksymalnie do 1/3 jego wysokości. Należy uważać, aby nie dotknąć brzegiem pojemnika okolic narządów płciowych lub palcami wewnętrznej powierzchni jałowego pojemnika (przypadkowe zanieczyszczenie bakteriami). Pojemnik natychmiast zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem.

Natychmiast po pobraniu mocz należy dostarczyć do punktu pobrań materiału lub bezpośrednio do laboratorium. Mocz do chwili transportu przechowywać w temperaturze lodówki (4-8 °C) maksymalnie 24 godziny.

Uwaga: mocz na badanie ogólne i posiew należy dostarczyć w dwóch oddzielnych pojemnikach.